

[Formanden]

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om ægtefællers pensionsretlige stilling.

[Af Steffensen (KrF) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 102. Fremsat 21/3 80).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Regeringen er i princippet enig med kristeligt folkeparti i, at der bør ske en udjævning af forskellen mellem pensionen til enlige og til samgifte pensionister, og ligesom kristeligt folkeparti finder jeg det betænkeligt, hvis velfungerende ægteskaber opløses ud fra snævre økonomiske betragtninger.

Når jeg alligevel ikke kan gå ind for dette forslag, skyldes det, at problemstillingen for tiden er under overvejelse i socialministeriet. Jeg kan oplyse, at samordningsfradragets fremtidige skæbne i den forbindelse har været genstand for indgående drøftelser, men det er endnu ikke afklaret, hvordan problemerne kan løses.

Jeg skal i øvrigt understrege, at folketinget jo også tog fat på disse problemer i forbindelse med gennemførelsen af første etape af pensionsreformen.

Den aktuelle økonomiske situation nødvendiggør, at den betydelige merudgift, der ligger i en udjævning af pensionerne til enlige og samgifte, på nuværende tidspunkt må dækkes ved tilsvarende nedskæringer på andre områder, og jeg har svært ved at se, hvor en sådan besparelse kunne findes.

Winnie Møller (S):

Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger vedrørende dette forslag fremsat af kristeligt folkeparti.

Principielt er jeg enig med kristeligt folkeparti i, at der er et problem på dette område. Spørgsmålet er blot, om vi særskilt skal løse enkeltproblemer inden for pensionslovgivningen, eller om vi i stedet bør stræbe efter nogle reformer af det nuværende pensionssystem, således at vi får ryddet flere af de forskelle, som eksisterer mellem de mange forskellige grupper af pensionister, af vejen.

Jeg tror, at vi skal forsøge at gå den sidstnævnte vej, og fra socialdemokratiets side vil vi gøre det så hurtigt som muligt i takt med de økonomiske muligheder. Som ministeren jo også fremhævede det i sit indlæg, koster dette forslag såvel som andre forslag penge.

I øvrigt skal jeg henholde mig til ministerens bemærkninger og ser frem til et snarligt resultat af de overvejelser, som for øjeblikket gøres på dette område. Kristeligt folkepartis forslag bør indgå i disse overvejelser, men jeg må afvise forslaget, som det nu er udformet.

Brixtofte (V):

Venstre er enig med kristeligt folkeparti i, at der er nogle problemer som følge af den eksisterende lovgivning på de områder, som nævnes af kristeligt folkeparti i bemærkningerne til beslutningsforslaget. Men vi mener i venstre, at der skal laves forandringer i pensionssystemet i en større helhed, hvor der sker flere forandringer på én gang. Først og fremmest skulle der gerne samlet være flere penge til rådighed for pensionisterne, således at man kan gennemføre forandringerne, uden at nogen skal stilles ringere i forhold til, hvordan de er stillet i dag. Hvis man kun har den samme pulje og vil give noget mere til nogle, så må man unægtelig tage det fra andre. Derfor er det besværligt at lave det om, således som kristeligt folkeparti har foreslået, så længe man ikke har en større pulje at tage fra.

Hvis venstres principper for en sådan reform, som vi vel på et eller andet tidspunkt får, lægges til grund, så er jeg overbevist om, at nogle af de problemer, som kristeligt folkeparti peger på, vil være væk. F. eks. ønsker venstre ens folkepension til hver pensionist, uanset om man er gift eller enlig. Derved har to samgifte pensionister lige så meget som to enlige, og dermed er den forskelsbehandling væk.

Dernæst ønsker venstre ikke, at tjenestemænd for fremtiden ansættes med tjenestemandspension, men at tjenestemænd ligesom alle andre har adgang til kollektivt eller individuelt at tegne pensionsforsikringer. Da tjenestemænd for fremtiden vil have sådanne pensionsforhold, vil argumentet for et samordningsfradrag bortfalde. Derfor vil der efter venstres principper slet ikke være noget

[Brixtofte]

samordningsfradrag i fremtiden, og dermed vil de problemer, der her er nævnt, heller ikke eksistere.

Venstre vil sige, at vi synes, det er positivt, at disse problemer er rejst, men vi finder, at problemerne skal løses i en større pensionsmæssig sammenhæng.

Agnete Laustsen (KF):

Det er et meget omfattende problem, kristeligt folkeparti tager op med dette forslag. Noget nyt problem er det jo ikke, men det faktum, at der endnu ikke rigtig er gjort noget for at løse det, viser jo, at det både er et stort og et meget vanskeligt problem.

De konservative er enige med kristeligt folkeparti i, at lovgivning ikke bør udformes således, at man fristes til at spekulere i, hvorledes man skal etablere sig bolig-mæssigt, familiemæssigt, skattemæssigt osv. for at udnytte reglerne på en utilsigtet måde. Det er jo det, der sker på det pensionsretlige område.

Vores pensionssatser er i dag forskellige, afhængigt af, om man er enlig eller gift. Og jeg vil gerne sige, at det er helt rigtigt, at de er det. Dette siger jeg også med adresse til hr. Brixtofte. Det er helt rigtigt, at reglerne er forskellige, for det er forholdsmæssigt langt dyrere at leve alene, end det er at leve parvis, og det er jo også det, der er begrundelsen for, at reglerne i sin tid blev udformet forskelligt for enlige og for samgifte. Det er et grundlæggende princip, og det må under ingen omstændigheder brydes.

Men jeg skal da gerne indrømme, at det kan medføre, at to enlige pensionister flytter papirløst sammen, eller at ægtepar lader sig skille og dermed opnår to gange en enligs pension. Nu ved jeg ærlig talt ikke, om det er særlig udbredt, at pensionister laver dette nummer, hvorved de udnytter loven på utilsigtet måde, men vi kan da i alle tilfælde i udvalget spørge om, i hvilket omfang noget sådant finder sted.

Afgørende for pensioners størrelse burde efter vores mening ikke være, om man har en vielsesattest eller ej. Det burde snarere være – hvis man kan finde frem til et fornuftigt princip – om man har bofællesskab og fælles husholdning. Det er nemlig det, der har økonomisk betydning.

Jeg kan i alle tilfælde sige, at vi fra konservativ side vil gå positivt ind for en udvalgsbehandling af dette spørgsmål.

Jørgen Junior (FP):

Fremskridtspartiet har som bekendt fremsat forslag om en ensartet folkepension og er dermed enig i de bemærkninger, som anføres i beslutningsforslaget fra kristeligt folkepartis side. Vi føler faktisk på linje med det, hr. Brixtofte fra venstre udtalte, at man bør have ens pension, uanset om man er gift, om man lever i et parforhold, eller om man er enlig.

Vi kan ikke på nogen måde se, at problemet løses gennem det, der er lagt frem fra kristeligt folkepartis side, men det er klart, at hvis vi ikke kan få en ordentlig pensionsreform, hvor pensionen bliver til en ret, som den enkelte har, og som ikke er betinget af at skulle være et eksistensminimum, således som der nærmest var lagt op til fra konservativ side, hvor man må se på, hvad det koster, og det skal det offentlige dække, så vil vi meget gerne se på de problemer, der er i forbindelse med samordningsfradraget. Men at prøve at ændre de nuværende regler, således som kristeligt folkeparti her lægger op til på en noget uklar facon, føler vi os ikke overbevist om er den rigtige løsning af problemet. Vi mener faktisk kun, at der kan komme en rigtig løsning, hvis man anerkender grundprincippet, at en pension er en ret, og det er en ret, man giver til det enkelte medlem af dette samfund, når pågældende opnår en bestemt alder. Det kan ikke være rimeligt, at det skal være et transskriterium, der tæller.

Vi vil naturligvis meget gerne gå ind i denne debat. Jeg tvivler på, at der kommer til at ske ret meget på basis af dette beslutningsforslag. Vi må vel regne med, at ministerens udtalelser om, at man først vil undersøge osv., er det, der standser dette beslutningsforslag. Det er klart, at der består et problem, men problemet løses bedst, hvis man overhovedet ikke har noget, der hedder et samordningsfradrag at skulle tage hensyn til.

Lilli Gyldenkilde (SF):

I socialistisk folkeparti hænger vi os faktisk ikke i, om folk er gift og har et stykke papir i skuffen, eller om de bor sammen parvis, eller om de bor 10 sammen, eller hvordan de bor sammen. Vi mener ikke, at pensi-

[Lilli Gyldenkilde]

onens størrelse skal afhænge af bofællesskab eller den måde, man vælger at indrette sin tilværelse på. Vi mener, at en social pension skal følge individet.

Jeg synes egentlig også, at det var noget af det, man havde inde i tankegangen bag første led af pensionsreformen. Det var udtrykt stærkt i den, og der var også udtryk for, at det var en ting, man skulle arbejde videre med. Heri var vi enige, og heri er vi stadig væk enige.

Jeg kan ikke lade være med at undre mig lidt over, at dette forslag kommer frem, for så vidt jeg er orienteret, sidder kristeligt folkeparti i nogle forhandlinger for tiden, hvori man faktisk ønsker at udsætte næste led af pensionsreformen. Det finder jeg egentlig lidt underligt, når man ret betænker, at næste led af pensionsreformen netop var noget af det, der kunne rette op på det, som er omtalt i dette forslag, således at der ikke blev den store forskel mellem, om man var enlig, samboende eller samgift. Det undrer mig noget, at forslaget ikke er taget tilbage, når man tænker på den aktuelle situation, kristeligt folkeparti står i.

Vi vil naturligvis gå med til at kigge nærmere på disse ting i udvalget, men dermed er ikke sagt, at vi kan love dette forslag nogen støtte. Vi ønsker, at næste led af pensionsreformen skal løbe af stabelen som planlagt, og det vil vi arbejde for.

Aase Olesen (RV):

Det lader jo til, at alle her er enige med kristeligt folkeparti i sigtet med det forslag til folketingsbeslutning, som her er fremsat. Der er vel ikke nogen, der herfra vil stå og sige, at de ikke vil være med til at udrydde urimeligheder, eller at de ikke vil være med til at ligestille mennesker. Men jeg bliver desværre nødt til at sige til kristeligt folkeparti, at det er en meget svag opfordring at komme med til regeringen, når man for det første overhovedet ikke forsøger i sine bemærkninger at analysere problemet og for det andet ikke så meget som antyder, i hvilken retning man efter forslagsstillernes mening bør lede efter løsningen.

Efter vores mening kan man overhovedet ikke betragte pensionisternes sambeskattingsproblemer alene. De må naturligvis ses sammen med alle andre menneskers sambe-

skatningsproblemer. Efter det radikale venstres mening har vi kun to veje at gå. For det første at betragte alle gifte, og i dette tilfælde altså gifte pensionister, som to enlige, eller for det andet at betragte alle samboende par som ægtepar.

Vælger man den første vej, må man have penge med hjemmefra, og jeg vil gerne spørge hr. Steffensen som ordfører for forslagsstillerne, om kristeligt folkeparti har sat penge på dette her, og i så fald hvor mange. Vælger man den anden vej, løber man lige ind i det uundgåelige problem, at man skal kunne definere, hvad man vil forstå ved et samboende par. Herunder løber man ind i et efter det radikale venstres mening helt uacceptabelt dyneløfteri, eller for at bruge et kristeligt folkepartisk udtryk: et utilstedeligt dyneløfteri.

Jeg skal gerne gentage, hvad jeg på det radikale venstres vegne ofte har sagt herfra: vi er modstandere af at tvangsgifte folk. Samfundet kan og bør ikke betragte folk som par, såfremt de implicerede parter netop har valgt ikke at være par over for det offentlige. Dette kræver imidlertid, at folk kan vælge frit uden at føle, at der lægges en form for statsafgift på den ene eller den anden samlivsform. Derfor er der ikke anden udvej end den første løsning, nemlig langsomt at arbejde sig hen mod en situation, hvor man betragter folk som enkeltindivider. Det koster penge, og derfor må denne udvej naturligvis tage et stykke tid. Men det er væsentligt her at få klarlagt, om det også er den vej, kristeligt folkeparti vil, eller hvad der egentlig er meningen med at fremsætte dette forslag. Først når vi har afskaffet skatten på ægteskab, kan vi forvente, at nogle af de 350.000 papirløse, som omtales i forslaget, vil vælge den fornuftige samlivskontrakt, som ægteskabet i virkeligheden er.

Jeg vil bede ordføreren for forslagsstillerne om at dokumentere det, der står i bemærkningerne, om, at der er påfaldende mange skilsmisser i livslange ægteskaber. Det er mig bekendt ikke noget, vi hidtil har kunnet påvise. Man kan måske påvise, at mange undlader at gifte sig, men det, der står her i bemærkningerne, mener jeg ikke at der hidtil har været dokumentation for. I det hele taget må jeg sige, at forslagets bemærkninger kunne give anledning til mange kommentarer.

[Aase Olesen]

Jeg vil blot her af hensyn til, hvis nogen pensionister af dette forslag skulle lade sig forlede til at lade sig skille, gøre opmærksom på, at de løber ind i nogle besværligheder, først og fremmest omkring deres bolig, især hvis de har en lejebolig eller en andelsbolig. De skal for det andet være klar over, at de ikke kan sidde i uskiftet bo, og det hvad enten de har livsarvinger eller ikke. For det tredje, at selv om de skriver testamente, kan den enes død blive en ganske alvorlig oplevelse i retning af arveafgifter. For det fjerde, at de ikke har pensionsrettigheder efter hinanden. Det synes jeg det var nok så væsentligt at få sagt i stedet for dette helt overfladiske forslag til folketingsbeslutning, som ikke fører nogen som helst steder hen.

Birgith Mogensen (CD):

Vedrørende kristeligt folkepartis forslag til folketingsbeslutning om ægtefællers pensionsretlige stilling kan jeg på centrum-demokraternes vegne meddele, at vi i princippet har sympati for den ligestilling, som er tilsigtet med beslutningsforslaget.

Det er imidlertid også centrum-demokraternes opfattelse, at den ligestilling mellem gifte personer og personer, der papirløst lever sammen i parforhold, kun kan gennemføres ved en omfattende revision af ægteskabslovgivningen og de dertil knyttede afsnit i hele den sociale og skattemæssige lovgivning. Det vil være direkte u hensigtsmæssigt, om sådanne ændringer gennemføres stykvis og uden hensyntagen til nødvendigheden af helhed i lovgivningen.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Man kunne i et svagt øjeblik og ved hurtig gennemlæsning af selve forslaget tro, at kristeligt folkeparti med dette forslag ville sikre en reel ligestilling af alle pensionister. Men et ekstra kig ned over forslaget afslører hurtigt, at det ikke i første omgang er det, det drejer sig om, men tværtimod om at fjerne fordelene ved at leve papirløst og dermed gøre ægteskabet mere attraktivt.

For kristeligt folkeparti er det forhold, at flere og flere lever papirløst sammen, i sig selv uheldigt. I forslaget hedder det, at tendensen til at leve papirløst skyldes andet og mere end luner, moder eller andre tilfældigheder. Den skyldes økonomiske fordele. Jeg

tør nok sige, at det er en kraftig nedvurdering af de mennesker, der foretrækker af egen fri vilje at leve papirløst sammen. Det er da klart, at der er økonomiske fordele, og det er klart, at de økonomiske fordele, der er, spiller en rolle, når folk vælger, om de vil indgå giftermål, eller om de vil leve papirløst sammen. Men jeg vil nu nok stille mig tvivlende over for, hvor mange der ligefrem bliver skilt af økonomiske årsager. Det er lige så klart, at de 350.000 personer, som kristeligt folkeparti selv nævner i bemærkningerne, der lever papirløst sammen, ikke bare ligger under for luner eller vaner eller andre tilfældigheder. Det kunne jo være, at de faktisk foretrak at leve på den måde og leve på en måde, hvor de ikke har kontrakt på hinanden.

Men hvis det virkelig er ligestilling og ikke ægteskabstvang, dette drejer sig om, så skulle dette forslag være udformet på en sådan måde, at det giver den samme pension til alle pensionister, uanset deres ægteskabelige stilling.

Jeg vil da gerne have at vide fra kristeligt folkepartis side, hvad det er, man vil gøre. Vil man fjerne de 17.825 kr., der er differencen, og som er nævnt i bemærkningerne til forslaget, eller vil man give alle pensionister den samme pension? Hvis det er det første, hvordan vil man så kontrollere, om folk har et samliv eller de ikke har det? Jeg kan kun se én måde, og det er gennem et udfoldet dyneløfteri, som vi på enhver måde er modstandere af.

Lis Starcke (DR):

Retsforbundet er enigt med kristeligt folkeparti i, at der her er tale om et misforhold, som bør rettes. Men vi mener også, at det må rettes i en større sammenhæng på hele det pensionsretlige område, og så er vi i øvrigt enige med de radikale i, at hele sambeskatningsspørgsmålet og mange andre skattemæssige forhold også bør undersøges. Vi er altså villige til at drøfte dette problem sammen med andre problemer på disse områder.

Vi mener også, at det er uheldigt, hvis man ved en bestemt lovgivning ligefrem frister folk til at leve papirløst fremfor at gå ind i ægteskab. Det er ikke, fordi vi vil hæve en moralsk pegefinger mod nogen, og dyneløfteri ønsker vi ganske afgjort ikke, men det

[Lis Starcke]

er altså uheldigt, hvis man fristes af skattemæssige forhold til at indrette sig anderledes, end man ellers kunne have lyst til.

Tanken om, at pensionen følger den enkelte, tiltaler også os mest. Man må dog være enig i, at det stadig væk er sådan, at visse udgifter er mindre, når man lever to i én husstand.

Steffensen (KrF):

Jeg skal først takke alle ordførerne for i hvert fald en positiv indstilling til hensigten med vort beslutningsforslag. Der er en lang række punkter, hvor vi kan være enige om, at det ikke er så enkelt, men vi har i kristeligt folkeparti følt det nødvendigt, at vi ligesom fik begyndt at se på problemet, som jeg forstår at faktisk alle ordførere anerkender eksisterer.

Inden jeg siger noget til de enkelte ordførere, vil jeg anstille nogle principielle betragtninger. I kristeligt folkeparti mener vi, at ægteskabet er den bedste og også den mest heldige samlivsform, og vi mener såmænd ikke, at der er noget andet fundament at bygge såvel familielivet som selve samfundet op på, der er bedre end dette. Men jeg vil sige til de ordførere, som har udtrykt betænkelighed over for hensigten, at hensigten med dette forslag er at søge en ligestilling. Naturligvis må folk selv bestemme, hvilken samlivsform de foretrækker, men i mange tilfælde er det altså en økonomisk fordel – hvad jeg forstår at de allerfleste ordførere erkender – at leve i uægteskabelige forhold. Vi peger på i bemærkningerne, at det uægteskabelige samliv skyldes mere end moder og luner. Det skyldes den enkle omstændighed, at det altså er en økonomisk fordel. Det er denne økonomiske fordel, vi mener ikke bør eksistere. Det bør være sådan, at man frit kan vælge, hvilken samlivsform man nu måtte ønske – uden hensyn til hvad der giver mest.

Vi mener, det er vigtigt at få brudt med den tendens, at det er favoriseret økonomisk at leve papirløst. Den begyndende erkendelse af dette mener jeg dette folketing tog konsekvensen af, da man sidste år vedtog at ligestille unge under uddannelse, således at man fra 1. august i år kan modtage Statens Uddannelsesstøtte, hvad enten man er et ægtepar under uddannelse, eller man er et papirløst samlevende par.

Kristeligt folkeparti mener derfor, at vi nu måtte sætte ind på det næste punkt, og det er som sagt ægtefællers pensionsretlige stilling. Vi erkender, at der er en lang række problemer forbundet med at tage fat på det og røre ved det. Men på en eller anden måde skal der gøres en begyndelse, og her er altså samordningsfradraget et meget stort problem. I dag er det sådan, at 74 pct. af folkepensionen går ind i dette samordningsfradrag, både for mand og kone. Det er i hvert fald klart, at der her foregår en diskriminering af kvinderne, hvis man tænker sig, at det er manden, der er statspensionist. Tjenestemandshustruen indtager herved en særstilling i samfundet, idet lovgivningsmagten ikke under nogen omstændighed kunne tænke sig at lade foretage fradrag i pensionsindtægter, som oppebæres af folk, der ikke har været ansat i det offentlige tjeneste. Det vil sige, at folk, som gennem deres firma eller på anden måde er sikret en pensionsindtægt, f. eks. gennem et forsikringsselskab, ikke er udsat for nogen form for fradrag, fordi de ved siden af disse indtægter oppebærer folkepensionen.

Samordningsfradraget er i almindelighed en urimelighed over for de offentligt ansatte, men det er i særdeleshed slemt, at bestemmelsen virker på en sådan måde, at hustruen, som egentlig slet ikke er omfattet af tjenestemandsbegrebet, også bliver ramt derved. I tjenestemandsløven er der altså fortsat bestemmelser for mennesker, der ikke omfattes af den. Det burde i hvert fald være noget af det, man kunne være med til at få ændret.

Jeg er tilfreds med, at man gør opmærksom på tjenestemandspensionerne i forbindelse med den reform, som nu kommer omkring pensionsordningerne for alle. Denne reform er vi godt klar over er et stort og omfattende problemkompleks, som tager alle former for pensioner med i en sammenhæng, således at man, som mange ordførere har udtrykt det, får set problemet fra mange sider.

Jeg kan nævne et andet problem, som også er iøjnefaldende nu. Det er nok sådan, at den pensionsreform kan lade vente på sig, som også ministeren sagde, og derfor må man begynde at tage fat på problemet i en mindre målestok efter vores opfattelse. Et andet problem er personfradraget. Det er i dag på 14.500 kr., men for enlige, der oppebærer sociale pensioner, f.eks. folkepension

[Steffensen]

eller invalidepension eller enkepension, er det forhøjede personfradrag 26.900 kr. Det betyder, at ægtefæller tilsammen har et personfradrag på 29.000 kr., medens et papirløst par opnår et personfradrag på 53.800 kr.

Med hensyn til pensionsindtægter oplever vi, at for et pensionistægtepar, der ønsker at tage på et højskolekursus, lægges deres pensioner sammen, når man skal beregne statsstøtten til et sådant ophold, hvilket bevirker, at de i mange tilfælde får en yderst ringe eller måske endda slet ingen støtte til dette ophold. Lader de sig derimod skille, får de stor støtte hver for sig.

Dernæst skal jeg gøre nogle bemærkninger til de enkelte ordførere. Jeg er enig med ministeren i, at man bør se det hele i en større sammenhæng, nemlig pensionsreformen, men da vi som sagt er klar over, at denne pensionsreform lader vente på sig, mener vi, at vi må begynde at tage fat på det nu.

Der blev stillet en række spørgsmål fra fru Lilli Gyldenkilde, som gjorde opmærksom på, at hun syntes, det var ejendommeligt, at kristeligt folkeparti var fremkommet med dette forslag her og nu, da kristeligt folkeparti sidder i forhandlinger med regeringen om de problemer, som er af stor vigtighed. Jeg må til fru Lilli Gyldenkilde sige, at da vi fremsatte dette forslag – den 14. marts blev det indleveret – kunne vi ikke vide, at kristeligt folkeparti i den sammenhæng kom ind i en aktuel forhandlingssituation. Der er i øvrigt ingen, der ved, hvad den forhandlingssituation ender med.

Vi er godt klar over, at forslagens realisering vil koste en masse penge, og disse penge skal findes, som ministeren rigtigt sagde. Men for kristeligt folkeparti er det vigtigt at få begyndt på dette, og vi vil gerne være med til at prioritere udgifterne på en sådan måde, at dette problem kunne begynde at blive løst.

Fru Aase Olesen spurgte, om vi havde belæg for det, der stod i bemærkningerne. Jeg mener ikke, der foreligger nogen som helst form for statistik på dette område, men vi kender alle sammen – det tror jeg også fru Aase Olesen gør, i hvert fald gør jeg – eksempler på det, som er nævnt i bemærkningerne. Det er disse eksempler, som fortæller os, at det er nødvendigt at gøre noget ved det. I hvert fald hvis man mener, at der skal være en ligestilling mellem dette at leve i æg-

teskab og det at leve på en anden måde, hvis man ønsker det.

Fru Aase Olesen mente, at det var et overfladisk beslutningsforslag, som ikke tjente noget som helst formål. Jeg vil sige, at alene den omstændighed, at så mange ordførere her har udtalt sig i dag positivt om, at det er noget, vi skal have gjort noget ved, viser, at det er vigtigt at få begyndt på det.

Til fru Anne Grete Holmsgård vil jeg sige, at vi er enige i den betragtning – jeg har vist været inde på det – at alle pensionister skal have den samme pension. Det skal være sådan, at man ikke skal være – skal man sige – fristet til af den ene eller den anden økonomiske grund at vælge det ene eller det andet, det skal være et reelt valg. Vi ved udmærket, at det ikke er noget, der er lige om hjørnet, for hvis vi skal ind i den problematik, skal vi også have hele tjenestemandsbegrebet taget op til overvejelse.

Jeg vil sige til slut, at det er uomtvisteligt, at der på det pensionsretlige område foregår en grov økonomisk diskriminering af ægteskabet. Jeg mener, det vil være en simpel retfærdighedshandling at ligestille ægteskabet med andre samlivsformer, og det er det, der er beslutningsforslagets hensigt.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, der kalder mig herop, er to ting. Det første, jeg vil sige, er, at man ikke så nemt bør kunne slippe uden om det faktum, at man nu sidder og forhandler om at udsætte en pensionsreform, som alle har ventet på, og som især de dårligst stillede har ventet på, og så tage sådan et problem op, som man bestemt ikke kan kalde påtrængende, når man ser på, hvilke andre påtrængende problemer der er. Det er rent faktisk sådan, at ganske almindelige pensionister, som ikke har siddet i gode stillinger, som ikke har tjenestemandspensioner, og hvad ved jeg, og som ikke har haft gode muligheder for at spare op og have noget ved siden af, de har omkring 26.000 kr. om året i pensionsindtægt. Jeg synes – ja, undskyld jeg siger det – at hr. Steffensens ord heroppefra er dels meget moraliserende, dels meget hykleriske, for hvorfor i alverden tager man fat i sådan en ende, som man gør med dette forslag, i stedet for at sige i de nuværende forhandlinger: vi kan ikke byde de dårligst stillede pensioni-

[Lilli Gyldenkilde]

ster at udsætte denne reform, vi må have den igennem, vi må have den igennem nu, og så må de dårligst stillede have noget. I stedet for bekymrer man sig meget mere om nogle pensionister, som dog har indtægter, der ligger oppe på 70.000, 80.000 og over 100.000 kr. årlig.

Aase Olesen (RV):

Jeg må konstatere, at hr. Steffensen ikke har dokumentation for de påstande, der gentages to gange i bemærkningerne. Det kan ikke hjælpe, at man herfra kommer og siger, at vi kender alle eksempler på, at folk har ladet sig skille efter livslange ægteskaber. Nej, hr. Steffensen, jeg gør i hvert fald ikke, og jeg tror, det vil interessere justitsministeriets ægteskabsudvalg ganske meget, hvis kristeligt folkeparti kan fremlægge en sådan dokumentation. Ellers synes jeg, man skulle tage den slags påstande tilbage.

Men det er måske heller ikke det mest interessante, hvem der har ladet sig skille. Problemet er nok mere, at der er ældre mennesker, som tillader sig at bo sammen uden at være gift. Det er nok nærmere det, der interesserer kristeligt folkeparti.

Jeg vil gerne sige til hr. Steffensen, at jeg synes, det er meget farligt herfra at slå fast, at alle ved, at det er en økonomisk fordel at leve et papirløst samliv. Jeg synes, man skal tage den slags påstande med megen forsigtighed; det kunne forlede svage sjæle til at tro, at kristeligt folkeparti talte sandt.

Jeg gjorde meget kort – det var på grund af min taletids udløb – opmærksom på, at det er et meget broget billede, der tegner sig, når man skal gøre op, hvorvidt det er en fordel eller en ulempe rent økonomisk at leve papirløst eller gift. Jeg gjorde opmærksom på, at den hustru, der er tale om her, hvis mand får to samordningsfradrag, jo får enkepension efter sin tjenestemand. Folkepensionen er indrettet på et langt senere tidspunkt og er derfor indrettet ud fra nogle ligerethensyn, mens tjenestemandssystemet er blevet til i en tid, hvor en mand var en forsøger af en hjemmearbejdende hustru, og derfor rakte hans forsørgerforpligtelse ud over hans dødstidspunkt. Det er jo det, der er baggrunden for, at man i konsekvens heraf giver manden to samordningsfradrag. Man kan sige, at hans tjenestemandspension så at

sige er dimensioneret til to personer. Det er det ene.

De papirløses manglende fælleseje betyder, at selv om de testamenterer deres fælles ejendom, som de begge har tjent op til, gensidigt til hinanden, slipper de ikke for arveafgifter af en højde som dem, man har mellem ikke-beslægtede personer. Det skal siges, fordi det er en meget alvorlig sag, hvis folk f.eks. sidder i egen bolig.

Endelig er der problemet omkring lejeboliger og andelsboliger, som er overordentlig kompliceret, og hvor man må advare papirløse – og det hvad enten de er pensionister eller de er før pensionsalderen. De bør sørge for at komme på lejekontrakten begge to. Det er ikke altid så ligetil.

Jeg synes altså, at hr. Steffensen skal være meget forsigtig med at stå her og slå fast, at det er en økonomisk fordel alene at leve papirløst sammen.

Steffensen (KrF):

Til fru Lilli Gyldenkilde vil jeg blot sige, at jeg tror ikke, det tjener noget væsentligt formål at gå længere ind i den debat. Man må bare konstatere, at fru Lilli Gyldenkilde og jeg prioriterer disse ting på forskellig vis.

Fru Aase Olesen taler om det hykleriske og moraliserende. Det vil jeg lade stå for hendes egen regning. Jeg ved ikke, om hun mener, at jeg her fra talerstolen skulle komme med de eksempler, som jeg kender. Det ville være forholdsvis groft. Det har jeg naturligvis ikke tænkt mig at gøre. Naturligvis er det sådan, at vi i det samfund, hvori vi lever, kender eksempler hver for sig. Så må det afhænge af, hvilken indstilling man har til problemerne, om man mener, at det er noget, det er væsentligt at ændre. Vi mener, at det er væsentligt at ændre forholdene på dette punkt, og derfor har vi ført sagen frem.

At der er andre problemkomplekser forbundet med det, som fru Aase Olesen anfører, vil jeg ikke på noget tidspunkt betvivle, men jeg går ud fra, at alle ansvarlige ægtefæller og i øvrigt alle ansvarlige voksne, når de går ind i overvejelser af denne karakter, sørger for at have rådført sig med mennesker, der er kyndige på området, sagførere og jurister.

[Steffensen]

Jeg takker for, at man fra mange sider har villet se positivt på forslaget i udvalget, og jeg glæder mig til dette arbejde.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skylder fru Aase Olesen at sige, at det var ikke fru Aase Olesen, der sagde, at det lød hyklerisk og moraliserende. Det var mig, der sagde, at det lød hyklerisk og moraliserende.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til lov om oprettelse af sociale forbrugerråd

[Af Lis Starcke (DR) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 184. Fremsat 25/3 80).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Lovforslaget er som bekendt en genfremsettelse af et forslag, der blev fremsat første gang i januar 1978. Dengang tog daværende socialminister Eva Gredal afstand fra forslaget, fordi det indebar nogle vanskelige afgrænsningsproblemer.

Når forslaget nu kommer frem i lidt ændret skikkelse, vil jeg gerne først slå fast, at jeg er meget positivt stemt over for tanken om, at der på det kommunale plan etableres et samarbejde mellem forbrugerne og de folkevalgte organer. Jeg skal i denne forbindel-

se pege på, at folketingets socialudvalg interesserede sig meget for dette spørgsmål under behandlingen af bistandslovsforslaget, og at der efter ønske fra udvalget blev optaget en bestemmelse i socialministeriets cirkulære fra august 1975 om bistandslovens almindelige bestemmelser om, at der kan etableres forbrugerråd i det omfang, den enkelte kommunalbestyrelse finder det ønskeligt eller nødvendigt. Det anføres i cirkulæret, at kommunalbestyrelsen kan høre forbrugerrådet i spørgsmål af mere generel eller principiel karakter. Det understreges samtidig, at forbrugerrådet kun kan være rådgivende, og at det ikke kan inddrages i behandlingen af sager om enkeltpersoner.

I forbindelse med den første fremsættelse af retsforbundets lovforslag blev det over for folketingets socialudvalg oplyst, at der allerede på daværende tidspunkt var etableret forbrugerråd i op imod 60 kommuner.

Men også på andre områder i det sociale system findes der regler om brugerindflydelse. Jeg tænker her på reglerne om forældreindflydelse i daginstitutioner og beboerråd for beskyttede boliger og plejehjem. På begge disse områder arbejdes der for tiden med planer om at styrke brugerindflydelsen.

Som et andet meget vigtigt eksempel kan jeg nævne de rådgivende brugerråd, der i forbindelse med særforborgens udlægning pr. 1. januar 1980 er etableret på amtsplan. Når reglerne herom er indarbejdet i den sociale styrelseslov, skyldes det, at de tidligere eksisterende vejledende råd og nævn for handicappede er bortfaldet med særforborgens udlægning, samt at der her er tale om klart afgrænsede persongrupper.

Når det i sin tid blev besluttet at give mulighed for at oprette forbrugerråd i det omfang, kommunalbestyrelsen måtte ønske det, hænger det naturligvis sammen med hele ideen bag socialreformen, som netop var at lægge så mange opgaver som muligt ud til den enkelte kommunalbestyrelse ud fra den betragtning, at kommunalbestyrelsen i sig selv er en slags brugerorgan i videste forstand.

Det er min opfattelse, at man allerede efter de gældende regler ad frivillighedens vej er kommet ganske langt i retning af brugerindflydelse på det kommunale plan. Når der nu stilles forslag om en egentlig pligt til at oprette forbrugerråd, er jeg bange for, at